

SRR 5/2026 rd

**STATSRÅDETS REDOGÖRELSE OM KORRIGERING AV
DET ALLTFÖR STORA UNDERSKOTTET**

I 6 § i den finanspolitiska lagen (lagen om skötseln av de offentliga finanserna 1440/2025) ingår det en korrigeringsmekanism. I 3 mom. i paragrafen föreskrivs det att om Europeiska unionens råd i enlighet med artikel 126.6 i EUF-fördraget har avgjort att Finland har ett alltför stort underskott, ska statsrådet vidta åtgärder i enlighet med de rekommendationer som rådet med stöd av artikel 126.7 i EUF-fördraget har gett Finland eller åtgärder med motsvarande konsekvenser för de offentliga finanserna inom den tid som anges i rekommendationerna samt lämna en redogörelse om detta till riksdagen. Redogörelsen ska innehålla en utredning om de lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som behövs.

De offentliga finanserna har en tudelad situation. Å ena sidan är de senaste uppgifterna om detta års förverkligade ekonomiska utveckling mycket lovande, å andra sidan förutser finansministeriets prognos att den offentliga skuldens förhållande till bruttonationalprodukten stiger till 100 procent före utgången av årtiondet. Likaså kommer underskottet i statsfinanserna att vara över 17 miljarder euro i slutet av årtiondet enligt prognosen. Utsikten för Finlands kreditvärdighet har ändrats till negativ, vilket varslar om en försämrad klassificering i framtiden. För att stoppa sänkningen av kreditvärdigheten krävs det konsekvens i den finanspolitiska linjen och att den kommande regeringen förbinder sig till anpassning av statsfinanserna och den offentliga ekonomin i enlighet med det parlamentariska avtalet.

Regeringen har anpassat den offentliga ekonomin direkt med över 6,5 miljarder euro. Regeringen har fattat beslut som påverkar ökningen av skuldförhållandet med cirka 10 miljarder euro under mandatperioden. Försvarsutgifterna har ökats i enlighet med försvarsredogörelsen på grund av den försämrade och förändrade säkerhetsmiljön samt för att uppnå den målnivå som godkänts gemensamt inom Nato. Under vårens ramförhandlingar beslutade regeringen om nya sparåtgärder som ökar till cirka 540 miljoner euro enligt nivån för 2030. De nya besparingarna ersätter, dvs. omallokerar, enstaka besparingar som man tidigare linjerat om rörande social- och hälsovården samt åtgärder som påverkat inkomsterna. Genom de nya åtgärderna som stärker de offentliga finanserna finansieras även de satsningar och tillväxtåtgärder som man nu beslutat om. Vid sidan om nedskärningarna i utgifterna har regeringen genomfört betydande strukturreformer på arbetsmarknaden samt lättat på beskattningen av arbete och företagande. Man har bemött det konjunkturpolitiska läget genom att inleda trafikledsprojekt samt genom att tidigarelägga offentliga investeringar. Investeringsprogrammet har genomförts företrädesvis.

I sina anpassningsåtgärder har regeringen stött sig på finansministeriets bedömning. På grund av den svagare utvecklingen av realekonomin än vad som prognostiserats beslutade regeringen om nya anpassningsåtgärder våren 2024, våren 2025, hösten 2025 samt i ramförhandlingarna nu på våren, utöver de anpassningar som avtalats i regeringsprogrammet. Förläggningen och dimensioneringen av anpassningarna har fastställts utifrån gällande prognoser så att åtgärderna är tillräckliga för att stabilisera utvecklingen av skuldförhållandet under mandatperioden. Våren 2026 bedömdes det att en stabilisering av skuldkvoten under valperioden skulle förutsätta så betydande sparåtgärder som genomförs snabbt att de inte är motiverade i detta konjunkturläge. Den snabba inflationen i början av mandatperioden, räntenivån som har förblivit hög, den långsamma återhämtningen för byggbranschen efter att bubblan för bostadsbyggandet sprack samt de betydande osäkerheterna i handelspolitiken har bromsat upp den privata konsumtionen, investeringarna och exportefterfrågan. Just nu skapar kriget i Ukraina och Iran betydande osäkerheter som försvagar den internationella verksamhetsmiljön.

I och med att den totala skattegraden är en av de högsta i världen störs den ekonomiska utvecklingen mindre av anpassningen av de offentliga finanserna då den genomförs genom att dämpa ökningen av utgifterna. Omstruktureringen av ekonomin ska fortfarande stödjas genom att göra arbetsmarknaden smidigare, skapa ett mer uppmuntrande socialskydd och effektivisera välfärdsområdenas tjänsteproduktion och kommunernas verksamhet. Trycket på ökade försvarsutgifter, en försämrad försörjningskvot och en normalisering av räntenivån innebär att prioriteringen av utgifterna inom statsfinanserna måste fortsätta.

Rådets beslut om förekomsten av ett alltför stort underskott och rekommendationer för att åtgärda situationen

Kommissionen publicerade som en del av sitt höstpaket den 25 november 2025 en bedömning i enlighet med artikel 126.3 i EUF-fördraget (nedan 126(3)-rapporten) om uppfyllelse av underskotts- och skuldskriterierna i Finland och Tyskland. Kommissionen konstaterade att underskottskriteriet bryts i Finland. Kommissionens bedömning baserade sig på statistik vad gäller 2024, enligt vilken den offentliga sektorns underskott var 4,4 i förhållande till BNP år 2024, samt på kommissionens höstprognos, enligt vilken underskottet i Finlands offentliga finanser i förhållande till bruttonationalprodukten överskred referensvärdet på 3 procent år 2025 då det var 4,5 procent i förhållande till BNP. Enligt bedömningen föreslog kommissionen att förfarandet vid alltför stora underskott (Excessive Deficit Procedure, EDP) inleds för Finland den 12 december 2025.

Rådet beslutade den 20 januari 2026 att det finns ett alltför stort underskott i Finland i enlighet med artikel 126.6 i EUF-fördraget och gav samtidigt en rekommendation om att åtgärda situationen i enlighet med artikel 126.7 i EUF-fördraget (nedan EDP-rekommendationen). I rekommendationen förordar rådet att den maximala tillåtna ökningen av nettoutgifterna¹ begränsas i enlighet med tabell 1 (korrigerande nettoutgiftsbana) och att situationen med ett alltför stort underskott ska avslutas senast år 2028.

Tabell 1 Maximal tillåten ökning av nettoutgifterna enligt den korrigerande nettoutgiftsbanan (årlig och kumulativ ökning, nominella tal)

År		2026	2027	2028
Tillväxtprocent	Årlig	1,3	1,5	1,8
	Kumulativ (*)	2,5	4,1	5,9

(*) De kumulativa tillväxtprocenterna räknas på basis av basåret 2024.

¹ Enligt artikel 2.2 i förordning (EU) 2024/1263 avses med 'nettoutgifter' offentliga utgifter efter avdrag för ränteutgifter, diskretionära åtgärder på inkomstsidan, utgifter för unionsprogram som till fullo motsvaras av inkomster i form av unionsmedel, nationella utgifter för samfinansiering av program som finansieras av unionen, konjunkturberoende delar av utgifter för arbetslöshetsersättning samt engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder. Med nettoutgift avses således den offentliga sektorns utgifter efter avdrag för poster vars utveckling de nationella regeringarna endast har begränsad möjlighet att påverka eller vars effekt endast är tillfällig. Dessutom tillåts en utgiftsökning i fall inkomsterna har ökat i motsvarande grad. Genom att begränsa utvecklingen av nettoutgifterna strävar man efter att säkerställa en minskning av underskottet i de offentliga finanserna så att referensvärdet på 3 procent enligt EU:s stabilitets- och tillväxtpakt underskrids.

I sin rekommendation fastställer rådet den 30 april 2026 som tidsfrist för Finland att vidta effektiva åtgärder för att korrigera det alltför stora underskottet och lägga fram en redogörelse över de åtgärder som genomförts utifrån rådets rekommendation. Redogörelsen ska offentliggöras. Därefter ska Finland halvårsvis rapportera hur genomförandet av rekommendationen framskrider, tills det alltför stora underskottet har korrigerats. Kommissionens första bedömning av vidtagandet av effektiva åtgärder fås i början av juni.

Bedömningen av de effektiva åtgärderna i kommissionen utgår från iakttagandet av den korrigerande nettoutgiftsbanan enligt rådets rekommendation. Kommissionen baserar sin preliminära bedömning av de effektiva åtgärderna på en prognos över utvecklingen av nettoutgifterna och bedömer situationen på nytt utifrån uppgifter om utfallet av nettoutgifterna.

Om den korrigerande nettoutgiftsbanan iaktas anses medlemsstaten ha genomfört effektiva åtgärder oberoende av hur de andra indikatorerna för de offentliga finanserna, till exempel underskottet i de offentliga finanserna, det strukturella saldot eller den offentliga skulden, har utvecklats. Om kommissionen bedömer att man har iakttagit den korrigerande nettoutgiftsbanan förklaras förfarandet vilande och uppföljningen fortsätter.

Om medlemsstaten avviker från den korrigerande nettoutgiftsbanan gör kommissionen en helhetsbedömning, utifrån vilken kommissionen och rådet kan fatta beslut om att medlemstaten inte har vidtagit effektiva åtgärder. Bedömningen som baserar sig på en prognos är preliminär och en ny bedömning görs utifrån utfallsuppgifterna. Om utfallsuppgifterna saknas kan förfarandet vid alltför stora underskott endast framskrida i situationer där försummelsen att iaktta EDP-rekommendationen kan anses vara särskilt allvarlig. Om avvikelsen från den korrigerande nettoutgiftsbanan överskrider 0,3 procent i förhållande till BNP på årsnivå eller 0,6 procent i förhållande till BNP kumulativt uppstår det ett starkt antagande om att effektiva åtgärder inte har vidtagits. Detta leder dock inte automatiskt till att förfarandet vid alltför stora underskott framskrider, eftersom relevanta faktorer som förmildrar situationen beaktas i granskningen. När det gäller dessa relevanta faktorer ska hänsyn dock tas till att i denna helhetsbedömning beaktas endast relevanta faktorer som inte har beaktats i kommissionens 126(3)-rapport eller när den korrigerande banan fastställdes, om inte deras kraftfullhet har förändrats. Beslut om att effektiva åtgärder inte har vidtagits (som kan leda till att förfarandet framskrider ända till böter) tas endast utifrån utfallsuppgifter.

Denna statsrådets redogörelse motsvarar kravet enligt 6 § 3 mom. i den finanspolitiska lagen. En redogörelse i enlighet med rådets rekommendation om de åtgärder som genomförts utifrån rådets rekommendation lämnades till EU den 30 april 2026 som en del av den årliga lägesrapporten som gäller den medelfristiga planen.

Effektiva åtgärder

Regeringen har genomfört omfattande åtgärder för att anpassa de offentliga finanserna. Regeringen har beslutat om anpassningsåtgärderna i regeringsprogrammet samt i sina beslut om ytterligare åtgärder på våren 2024, våren och hösten 2025 samt våren 2026. De anpassningsåtgärder som regeringen beslutat om minskar statens utgifter med totalt cirka 3,7 miljarder euro enligt 2026 års nivå, vilket motsvarar

cirka 1,3 procent i förhållande till BNP. Utgiftsanpassningen ökar till 1,5 procent i förhållande till BNP fram till 2028. Dessutom har anpassningsåtgärderna minskat utgifterna för socialskyddsfonderna med uppskattningsvis cirka 1 miljard euro.

Anpassningsåtgärdernas stärkande effekt på de offentliga finanserna ökar med cirka 0,4 procentenheter år 2026 jämfört med 2025 (tabell 2). Anpassningsåtgärderna gäller till exempel statsförvaltningens omkostnader samt välfärdsområdenas uppgiftsändringar (tjänster inom social- och hälsovården). År 2026 ökar dessutom till exempel de besparingar som gäller det egentliga utvecklingssamarbetet. Under det sista året av mandatperioden 2027 ökar besparingarna bland annat genom att finansieringsmodellen för välfärdsområdena utvecklas och finansieringsnivån för trafikledsprojekten sänks permanent. Statsförvaltningens omkostnadsbesparingar ökar också år 2027.

Tabell 2. Årlig förändring i regeringens utgiftsanpassningsåtgärder, % i förhållande till BNP.

Post	2026	2027	2028
Regeringsprogrammet	0,22	0,19	0,04
Ytterligare åtgärder våren 2024	0,05	-0,05	0,03
Ytterligare åtgärder våren 2025	0,12	-0,01	0,00
Ytterligare åtgärder hösten 2025	0,04	0,05	-0,04
Ytterligare åtgärder våren 2026	0,00	0,13	0,02
Totalt	0,43	0,32	0,05

Utöver de anpassningsåtgärder som stärker de offentliga finanserna har regeringen beslutat om åtgärder som stärker förutsättningarna för ekonomisk tillväxt samt bland annat om satsningar på försvaret som krävs på grund av den förändrade säkerhetsmiljön. Den finanspolitiska helheten beskrivs närmare i statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna som lämnades den 30 april 2026.

Åtgärderna för att stärka de offentliga finanserna fortsätter under den mandatperiod som inleds 2027 i enlighet med de mål för den finansiella ställningen som den parlamentariska finanspolitiska arbetsgruppen har berett. Det reformarbete som ska utföras under den kommande mandatperioden för att stärka hållbarheten hos det offentliga tjänstesystemet stöds bland annat av de parlamentariska arbetsgrupper som statsrådet tillsatt för att dryfta kommunernas och välfärdsområdenas framtid. Arbetsgruppernas mandatperioder fortsätter till utgången av 2027.

Finansministeriet bereder en kartläggning av utgifterna och strukturerna i de offentliga finanserna samt en kartläggning av skatter. Syftet är att erbjuda alternativa åtgärder som kan stärka de offentliga finanserna. Målet är att utredningarna ska färdigställas under hösten 2026. Finansministeriet har senast publicerat en kartläggning av utgifter och strukturer samt av skatter år 2023, och dessförinnan en kartläggning av utgifter åren 2015 och 2019.

Finansministeriets bedömning av iakttagandet av den korrigerande nettoutgiftsbanan

Enligt rådets rekommendation till Finland ska Finland säkerställa att den årliga ökningen av nettoutgifterna inte överstiger 1,3 procent 2026, 1,5 procent 2027 och 1,8 procent 2028, varvid underskottet återigen också ska understiga referensvärdet på 3 procent.

År 2025 minskade nettoutgifterna enligt finansministeriets vårprognos med 0,6 procent (tabell 3), vilket särskilt påverkades av att jaktplansanskaffningarna registrerades först på 2026 i stället för på 2025. Dessutom minskades utgiftsökningen genom de utgiftsanpassningsåtgärder som regeringen beslutade om, varav en stor del trädde i kraft 2025, samt en långsammare ökning av de sociala förmånerna än under tidigare år. Ökningen av nettoutgifterna minskades även av höjningen av sjukförsäkringsavgiften som trädde i kraft 2025 samt höjningen av den allmänna mervärdesskattesatsen som trädde i kraft året innan, för vilken merparten av effekterna hänförde sig till 2025.²

På motsvarande sätt ökas nettoutgifterna 2026 av att jaktplansanskaffningarna hänförs till underskottet. Den ändrade förläggningen framkom först i slutet av 2025, varför den inte kunde beaktas i den preliminära budgetplanen för 2026. Att den ekonomiska konjunkturen är svagare än väntat leder enligt finansministeriets vårprognos till en högre arbetslöshet än man förutsett och därmed till en större ökning av förmånsutgifterna än man tidigare förutsett, vilket leder till att nettoutgifterna ökar snabbare 2026 än vad som uppgavs i finansministeriets prognos i vintras.

Det ekonomiska läget som förändrats för 2027 till följd av krisen i Mellanöstern och inflationen som stiger högre än vad tidigare uppskattats leder under vintern till en snabbare ökning av nettoutgifterna än vad som tidigare prognostiserats.

Avvikelser från nettoutgiftsbanan övervakas på basis av verkliga avvikelser med hjälp av det kontrollkonto som kommissionen inrättar för varje medlemsstat. Överskridningar av nettoutgiftsbanan, med andra ord en snabbare ökning av nettoutgifterna än tillåten, bokförs på kontrollkontot som positiva och underskridanden som negativa saldon. Efter att EDP inleds fastställs 2024, dvs. det senaste året som det finns utfallsuppgifter om när EDP-beslutet fattas, som basår för det korrigerande kontrollkonto som inrättats för Finland. Rådets rekommendation om en korrigerande nettoutgiftsbana för Finland baserar sig på kommissionens prognos hösten 2025 (1,2 procent ökning av nettoutgifterna 2025). Utifrån utfallsuppgifterna om de offentliga utgifterna 2025 registreras en avvikelse i förhållande till denna prognos på det korrigerande kontrollkontot. Denna avvikelse kumuleras till de följande åren och beaktas således i granskningen av iakttagandet av den korrigerande nettoutgiftsbanan under åren 2026–2028.

I bedömningen av iakttagandet av EDP-rekommendationen beaktas den nationella så kallade försvarsundantagsklausulen³. Enligt EDP-rekommendationen för Finland får Finland utnyttja hela den flexibilitet som undantagsklausulen medger under tiden med EDP, eftersom Finland utifrån

² De inkomster som erhållits på grund av dessa diskretionära åtgärder dras av från nettoutgifterna när deras ökning beräknas.

³ I april 2025 ansökte Finland om aktivering av den nationella undantagsklausulen på grund av ökade utgifter för försvaret som en del av den samordnade aktivering som rådet inlett. Den 8 juli 2025 antog rådet en rekommendation om aktivering av den nationella undantagsklausulen för 2025–2028. Undantagsklausulen tillåter en avvikelse från den korrigerande nettoutgiftsbanan med högst 1,5 procentenheter, om avvikelsen baserar sig på ökade försvarsutgifter som jämförs med nivån för basåret 2021. Avvikelsen uppskattas utifrån utfallsuppgifterna.

kommissionens prognoser inte ännu alls har utnyttjat den flexibilitet som försvarsundantagsklausulen medger då ökningen av nettoutgifterna år 2025 underskrider det som rådet rekommenderat i januari 2025. Försvarsutgifterna i förhållande till BNP var 1,7 procent år 2025, dvs. en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med 2021⁴. Enligt prognosen ökar försvarsutgifterna jämfört med 2021 i förhållande till BNP med 1,5 procent år 2026, 1,6 procent år 2027 och 1,7 procent år 2028. Ökningen av försvarsutgifterna beaktas genom det så kallade utvidgade korrigerande kontrollkontot.

Enligt finansministeriets bedömning iakttar Finland den korrigerande nettoutgiftsbanan 2026 med hänsyn till minskningen av nettoutgifterna 2025 samt försvarsundantagsklausulen. Däremot bedömer finansministeriet att man avviker från den korrigerande nettoutgiftsbanan år 2027. Om denna avvikelse förverkligas finns det en risk för att det kan anses att Finland inte har vidtagit effektiva åtgärder för att korrigera det alltför stora underskottet. Om en avvikelse fastställs ska emellertid det förändrade ekonomiska läget till följd av krisen i Mellanöstern och inflationen som stiger högre än vad tidigare uppskattats beaktas i utfallsuppgifterna när helheten bedöms.

Tabell 3. Iakttagande av den korrigerande nettoutgiftsbanan

	2025	2026	2027	2028
Korrigerande nettoutgiftsbana, ökning i %		1,3	1,5	1,8
Ökning av nettoutgifterna, FM:s prognos, våren 2026 (vintern 2025), %	-0,6 (-0,1)	4,6 (4,0)	3,3 (2,3)	3,2 (3,3)
Kontrollkonto				
Årsavvikelse, % i förh. till BNP		1,7	0,9	0,8
Kumulerad avvikelse, % i förh. till BNP		0,8	1,7	2,4
Utvidgat korrigerande kontrollkonto				
Ökning i BNP-förhållande för försvarsutgifterna i förhållande till 2021, procentenheter		1,5	1,6	1,7
Kumulerad avvikelse, % i förh. till BNP		-0,7	0,2	0,9

På grund av utnyttjandet av försvarsundantagsklausulen korrigeras det alltför stora underskottet långsammare än den tidsfrist som fastställts för den korrigerande nettoutgiftsbanan. Det nominella

⁴ Försvarsutgifterna enligt samhällsekonominens räkenskaper som beräknats utifrån COFOG-klassificeringen var 1,2 procent i förhållande till bruttonationalprodukten år 2021.

underskottet förblir över 3 procent 2028 och det alltför stora underskottet korrigeras således inte 2028. Det är möjligt att få tilläggstid för att korrigera det alltför stora underskottet om den korrigerande nettoutgiftsbanan har iakttagits. Iakttagande av den korrigerande nettoutgiftsbanan 2028 förutsätter också att avvikelser som eventuellt ackumulerats 2027 korrigeras 2028. Enligt finansministeriets bedömning innebär detta en större anpassning än man tidigare uppskattat för 2028, cirka 2,7 miljarder euro.

Statsrådets bedömning av iakttagandet av rådets rekommendation enligt förfarandet vid alltför stora underskott

Statsrådet förenar sig med finansministeriets bedömning enligt ovan om att effektiva åtgärder för att korrigera det alltför stora underskottet har vidtagits vad gäller 2026 och att det i fråga om 2027 finns en risk för att det uppkommer en avvikelse från den korrigerande nettoutgiftsbanan. Om avvikelsen för 2027 fastställs i utfallsuppgifterna våren 2028 anser statsrådet det vara motiverat att kommissionen i sin helhetsbedömning beaktar att avvikelsen förklaras av det förändrade ekonomiska läget till följd av krisen i Mellanöstern och inflationen som stiger högre än vad tidigare uppskattats. Statsrådet fäster vikt vid de korrigerande åtgärder som statsrådet linjerat upp vid sin förhandling den 22 april 2026 och som inkluderats i planen för de offentliga finanserna som godkändes den 30 april. Statsrådet övervakar situationen och bedömer behovet av att vidta åtgärder på hösten 2026.